

De Vos van Steenwijk e. a.

dan komt er dus één crediteur tegenover de kolonie en heeft de Minister de zaak helemaal in de hand. Zou de Minister nu niet kunnen toezeggen, dat hij over enige tijd geeft een nota over de vraag, hoe het met die kolonisten gaat? Dan kunnen de Minister in de eerste plaats en ook de Kamer daarvan kennis nemen en dan kan in gezamenlijk overleg nagegaan worden of het inderdaad gewenst is, met deze aangelegenheid door te gaan, dan wel of het beter is, er een einde aan te maken.

Wanneer de Minister kan toezeggen, dat hij een dergelijke nota zal inzenden, dan zou dat voor ons in elk geval een grote geruststelling zijn.

De heer Thurlings: Mijnheer de Voorzitter! Gaarne maak ik gebruik van de gelegenheid, enkele opmerkingen te maken over dit wetsontwerp betreffende een omzetting van de aan de Cooperativa Agro Pecuaría Holambra verstrekte garantie in een geldlening.

Voor de goede gang van mijn betoog moge ik beginnen met enkele grepen uit de voorschiedenis van deze zaak te releveren. In 1948 is deze coöperatie gesticht, helaas na niet al te deugdelijke voorbereiding, zodat deze nederzetting spoedig — ongeveer in 1950 — in ernstige moeilijkheden gekomen is en zich gewend heeft tot de Nederlandse Regering om hulp en bijstand. In 1949 werd de Nederlandse Regering bij de wet gemachtigd, zich garant te stellen voor 90 pct. van de verplichtingen, die zouden voortvloeien uit een lening, groot f 2 750 000, in Nederland te plaatsen en in guldens luidende, rentende 4½ pct., looptijd 15 jaren. De Regering stelde hierbij als voorwaarde, dat de Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuinders Bond voor de resterende 10 pct. garant zou blijven. Deze lening werd ondergebracht bij een consortium, gevormd door de Shell, de Centrale Coöperatieve Boerenleenbank te Eindhoven, de Vereniging Pensioenrisico en het Algemeen Mijnerwerkersfonds.

Per 31 december 1955 is deze lening afgelost, onder betaling van de contractuele boete van 1 pct.; voor de periode van 1 januari 1956 tot 31 december 1956 is deze aflossing mogelijk gemaakt door de Centrale Coöperatieve Boerenleenbank te Eindhoven, bij wijze van voorfinanciering, tegen een rente van 3 pct. Wanneer van de gelegenheid om per ultimo december 1956 kosteloos, d.w.z. zonder boete, geheel af te lossen geen gebruik gemaakt wordt, dan zal de Centrale Coöperatieve Leenbank de lening in definitieve vorm geven, rentende 3½ pct.

Wat wil de Regering nu? Per 31 december aanstaande is aflossing mogelijk zonder boetebeding. Van die mogelijkheid wil de Regering gebruik maken door zelf op te treden als crediteur van de Holambra. De K.N.B.T.B. zal dan verder niet meer bij deze zaak betrokken zijn, waartegenover hij een bedrag van f 75 000 aan de Nederlandse Regering zal moeten betalen, terwijl hij tevens afstand zal doen van de invoering ten laste van de Holambra van f 40 000 betaalde interest en van f 110 000 aan de Holambra voorgeschoten gelden. De vordering, die de Nederlandse Regering op de Holambra houdt, zal voortaan luiden in cruzeiros, waarmede het valuta-risico voor rekening van de Nederlandse Regering komt. Hierdoor wordt echter voor de Regering geen belangrijk nieuw element in de situatie gebracht, aangezien een enigszins belangrijk valuta-risico door de Holambra toch niet te dragen zou zijn en op grond van de op de Nederlandse Regering rustende garantielijplicht toch voor rekening van laatstgenoemde zou komen.

Er moeten hier twee vragen onderscheiden worden. In de eerste plaats deze: Waarom moet de Nederlandse Regering haar garantielijplicht omzetten in een crediteurverhouding en in de tweede plaats: Waarom wordt aan de Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuinders Bond de gelegenheid geboden, tegen betaling van zeker bedrag zich terug te trekken?

Wat betreft de omzetting van de garantielijplichting van de Nederlandse Regering in een crediteurverhouding, betoogt de Regering in de eerste plaats, sprekende over liquidatie:

„Liquidatie van de nederzetting zou betreurenswaardig zijn nu de ernstigste moeilijkheden overwonnen zijn en de

Thurlings

nederzetting een bescheiden bloei begint te vertonen. Bovendien zou het financiële nadeel voor de Regering er alleen maar groter door worden.”

Ik moge opmerken, dat liquidatie ook naar mijn mening bepaald niet moet worden overwogen. Men mag niet uit het oog verliezen, dat de Regering van de Staat Sao Paulo, de voornaamste landbouw- en industriestaat van Brazilië, alsmede de Braziliaanse Federale Regering kredieten hebben verschafte en wel tot een bedrag van resp. tien miljoen en drie miljoen cruzeiros. Dat zij dit gedaan hebben, moet men zien in het licht van de levendige belangstelling, die in Brazilië bestaat voor de Nederlandse nederzetting.

De heer De Vos van Steenwijk: Maar tegen een rente van 7½ pct., naar ik meen.

De heer Thurlings: Daar kom ik straks wellicht nog op; het gaat nu over de vraag van liquideren of niet liquideren.

Die Nederlandse nederzetting wordt vaak ten voorbeeld gesteld aan de Braziliaanse landbouw. Ik moge dan ook met nadruk de aandacht erop vestigen, dat Nederland zijn naam in Brazilië grotelijks zou schaden, wanneer het nu tot liquidatie zou besluiten. Ik geloof dan ook, dat de Regering terecht de suggestie van liquidatie afwijst, maar ik moge hierbij ook opmerken, dat dit afwijzen van de suggestie tot liquidatie nog niet het pleit beslecht ten gunste van de reconstructie der financiële verhouding. Immers, voortzetting dezer Fazenda Ribeirão ware ook mogelijk bij behoud van de thans bestaande regeling.

Daartegenover zou men een tweede argument naar voren kunnen brengen, dat door de Nederlandse Regering wordt gebruikt. Haar bedoeling is pas in 1962 van de Holambra aflossingen te gaan vragen en de rentelast tot 1 pct. te beperken. Nu zegt zij: een dergelijke lening is natuurlijk voor geen enkele geldschietter aantrekkelijk. Dat is waar, maar ook de Nederlandse Regering zal de benodigde middelen moeten aantrekken. Met de nieuwe constructie ontgaat zij het interestverlies niet, terwijl in de oude constructie via de garantielijplicht de onaantrekkelijkheid voor de geldschietter is weggenomen.

Mijnheer de Voorzitter! Het moet mij van het hart, dat de verdediging, die de Regering aanvoert, niet bijzonder krachtig is, doch niettemin ben ik van mening, dat het goed is aan het voornemen van de Nederlandse Regering uitvoering te geven, en wel om de volgende redenen. In de eerste plaats zal het de Nederlandse Regering in de nieuwe constructie gemakkelijker vallen om met de Braziliaanse Regering in onderhandeling te treden over de transfer en de transferkoers bij eventuele aflossingen, waardoor het financiële nadeel kan worden beperkt. In de tweede plaats krijgt de Nederlandse Regering een meer directe invloed dan tot dusverre op het gebeuren op de Holambra, wat voor het behoud van de Nederlandse goodwill in Brazilië dienstig kan zijn. Ik meen dan ook, dat de nieuwe constructie per saldo de voorkeur verdient en dat men zich er niet tegen moet verzetten.

Nu de tweede vraag, waarom aan de K.N.B.T.B. gelegenheid moet worden geboden om de aangegane garantie terug te nemen tegen betaling van een bedrag van f 75 000. Op dit punt acht ik het betoog van de Regering, dat de nieuwe lening in cruzeiro's zal lopen, waarmede het koersrisico wordt geïntroduceerd, niet zo overtuigend, omdat dit valutarisico in feite ook opgesloten ligt in de aangegane garantielijplicht. Wanneer wij echter t.a.v. de eerste vraag, die betreffende reconstructie, gesteld hebben, dat het voor een betere afwikkeling van de transfer en een beter toezicht op het gebeuren op de fazenda nuttig is, dat de Regering als direct erbij betrokkene kan optreden, houdt dat tevens in, dat de Regering alleen als contractpartij moet kunnen optreden. Dan is het ook vanzelfsprekend, dat de K.N.B.T.B. de gelegenheid wordt geboden zich terug te trekken.

De vraag blijft dan over, of het genoemde bedrag, dat tussen de Regering en de K.N.B.T.B. is overeengekomen, juist geacht kan worden. Het zou natuurlijk verkeerd zijn, wanneer ten laste

Thurlings e. a.

van de Nederlandse belastingbetaler aan een bepaalde organisatie als het ware een douceur werd toegeschoven.

Nu meen ik, dat met drie factoren rekening moet worden gehouden: in de eerste plaats met het renteverlies, in de tweede plaats met het debiteurenrisico in cruzeiro's en in de derde plaats met het koersrisico ten aanzien van die cruzeiro's. Nu lijkt mij juist, dat dit laatste, het aspect koersrisico ten aanzien van cruzeiro's, bij het akkoord tussen Regering en K.N.B.T.B. buiten het geding is gesteld om deze reden, dat dat risico mede afhankelijk is van de resultaten der onderhandelingen, die op het punt van transfer tussen de Nederlandse en de Braziliaanse Regering zullen worden bereikt. Dat dan voor een bepaalde groep in ons volk daaraan geen bepaalde consequenties worden verbonden, lijkt mij een juist standpunt. Wat echter het debiteurenrisico in cruzeiro's luidende aangaat, wordt door de Regering opgemerkt, dat zij dit risico niet zo hoog aanslaat. Dat is van hieruit moeilijk te beoordelen. Ik ben evenwel geneigd deze stelling te aanvaarden, maar doet men dat, dan blijft over de vraag, of het bedrag, dat de K.N.B.T.B. zal hebben te betalen, een voldoende dekking is voor het dan nog resterende element, nl. het interestverlies over de nu nieuwe lening. Nu hangt daar veel af van de percentages, waarvan men uitgaat. Het heeft geen zin, dat men bij het interestverlies van onze Regering zou moeten uitgaan van de interestpercentages, welke in Brazilië gangbaar zijn. Men dient uit te gaan van Nederlandse verhoudingen, van hetgeen in Nederland een normale rente voor kapitaalmiddelen zou zijn, waartegen onze Regering kapitaalmiddelen kan verkrijgen en wat zij daartegenover van de Holambra kan aanvaarden. Gaat men over een reeks van jaren uit van een rente van 3 pct. en stelt men daartegenover, dat 1 pct. nog wordt teruggewonnen, dan is het renteverlies 2 pct.

De heer **Hellema**: Die rentevoet geeft het risico van de cruzeiro weer.

De heer **Thurlings**: Dat is in het betoog erbuiten gesteld, want de geachte afgevaardigde moet niet uit het oog verliezen, dat het renteverlies is het verlies, dat ten laste van onze schatkist komt. Wanneer men ervan uitgaat, zoals ik stel, dat er 2 pct. renteverlies zou zijn, zou men een ingewikkelde berekening van samengestelde interest moeten opstellen, maar een ruwe begroting leert, dat met ongeveer twee/derden van het door de K.N.B.T.B. te betalen bedrag dit renteverlies voor onze schatkist over het $\frac{1}{10}$ deel, waarvoor deze organisaties borg stond, is gedekt, en dat één/derde dan nog overblijft voor zijn aandeel in het debiteurenrisico, luidende in cruzeiro's. Waar men daarbij tal van onbepaalbare grootheden in het geding moest brengen, is het duidelijk, dat het bedrag, tussen de Regering en de K.N.B.T.B. overeengekomen, als een compromis moet worden beschouwd. Wanneer men daarbij bedenkt, dat de K.N.B.T.B. afstand doet van haar vordering op de Holambra ter grootte van f 110 000, dan lijkt mij dit compromis alleszins aanvaardbaar.

Concluderende en sprekend mede namens mijn politieke vrienden, moge ik opmerken, dat ik van mening ben, dat de voorgestelde regeling, zowel voor wat de omzetting als wat het akkoord met de K.N.B.T.B. betreft, als aanvaardbaar is te beschouwen.

De heer **De Grooth**: Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nu eigenlijk voor het eerst gehoord, datgene, wat ik had gehoopt in de stukken van de Regering te lezen. Hier is ons een uiteenzetting van feiten gegeven, die mij nu voor het eerst onder de aandacht wordt gebracht. Wanneer ik van die feiten uitga — ik geloof, dat ik, als ik dat doe, volledig loyaal ben — en aanneem, dat het hier betreft een lening van 2½ miljoen, dan geloof ik wel te mogen zeggen, zonder overdrijving en zeer kort samengevat, dat deze lening blijkt te zijn gegeven aan een insolvente debiteur, althans aan een debiteur, die thans insolvent is. Ik heb het in de praktijk nog nooit meegemaakt, dat men de rentevoet terugbrengt van drie op één procent en het

De Grooth e. a.

geweldige koersrisico van de cruzeiro's op een lening gaat aanvaarden op lange termijn, als men niet overtuigd is, dat van verhaal op de debiteur geen sprake kan zijn. Dit betekent: de gedachte van hem, die dit aldus regelt, is deze: Laat alle hope varen, gij, die binnentreedt in deze leningsaffaire. Het is een feit, dat dit verlies vereffend moet worden, maar er zijn voor deze vereffening twee socii aansprakelijk.

Er zijn twee maten en die moeten met gelijke maat gemeten worden. En wanneer één van die maten, die met 10 pct. geïnteresseerd is en dus f 275 000 voor zijn rekening moet nemen, zegt: ik wil er uit, dan is dat begrijpelijk, maar dan is het redelijk, dat hij de contante waarde van deze verplichting betaalt. Men zegt nu: Maar deze tweede maat scheldt de debiteur f 110 000 kwijt en brengt daarmee een extraoffer. Ik kan echter geen offer zien in de kwijtschelding aan een insolvente debiteur, van wie, blijkens de feiten, niets meer te verwachten is. In de Memorie van Antwoord wordt ons gezegd: f 75 000, het bedrag, waarvoor deze verplichting wordt afgekocht, is een redelijk bedrag en men voegt eraan toe, dat een extravoordeel is, dat men alleen crediteur wordt. Ik heb het bij slechte debiteuren altijd een troost gevonden, dat ik als crediteur niet alleen was. Er wordt gezegd: door het geheel af te lossen, krijgt de Regering het alleen te zeggen. Ik meen, dat de Regering genoeg heeft aan 90 pct. zeggenschap. Dus kan zij volstaan met 9/10 te betalen en het is niet aan te nemen, dat haar medegarant zo onredelijk zal zijn, dat zij de debitrice, de coöperatie in Zuid-Amerika, om hals zou willen brengen.

Men heeft het hier gesteld, alsof er een soort alternatief was: als men dit niet doet, wat het ontwerp wil, moet liquidatie plaatshebben. Dat zou men kunnen zeggen, als nieuw geld gefourneerd zou worden. Men krijgt hier eenvoudig een oplossing, die de medegarant kwijtschelding ter waarde van f 200 000 brengt, ten koste van het Rijk. Maar waarom noemt men dit een compromis? Men kan natuurlijk met kwalificaties iets willen verbergen en de kwijtschelding een compromis noemen; men kan het ook analyseren en zeggen: het is gedeeltelijk een betaling en gedeeltelijk een kwijtschelding. Dit lijkt mij een een betere kwalificatie van hetgeen gaat gebeuren, dan die van compromis. Het is mogelijk, dat voor die kwijtschelding aanleiding is; de Kamer weet het niet. Niemand weet wat de juiste waardering zal zijn voor dit obligo. De Minister zegt, dat hij van oordeel is, dat dit een redelijk bedrag is. Ik heb respect voor het oordeel van de Minister, maar moet de Kamer dan niet weten of het redelijk is? Het is juist de Kamer, die hierover oordelen moet!

Ik heb gemeend dit onder de aandacht van de Minister te moeten brengen en ik zou gaarne vernemen hoe eigenlijk het oordeel van de Minister op de verschillende, door mij genoemde punten nu is.

De heer **Suurhoff**, Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid: Mijnheer de Voorzitter! De eerste spreker, de heer De Vos van Steenwijk, is begonnen met zijn vreugde erover uit te spreken, dat dit wetsontwerp niet verleden week is behandeld, maar nu behandeld kan worden. Ten einde enig misverstand, dat blijkbaar gerezen is, uit de weg te ruimen, moge ik hier duidelijk stellen, dat van mij vorige week het verzoek is uitgegaan om, indien deze Kamer evenals de Tweede Kamer een blancoverslag dan wel een verslag van eenvoudige aard zou uitbrengen, de behandeling van dit wetsontwerp nog op de agenda van de openbare zitting van die week te plaatsen. Toen bleek, dat dit niet mogelijk was, omdat, in tegenstelling tot de Tweede Kamer, bij het afdelingsonderzoek van deze Kamer wel een aantal opmerkingen en vragen werden gesteld, heb ik mij er natuurlijk volgaarne bij neergelegd, dat de behandeling eerst deze week zou plaatshebben.

Nu zegt de geachte afgevaardigde, terugkomende op de spoed, waarop van mijn kant prijs werd gesteld: het kan toch niet zo zijn, dat vakantie in Brazilië betekent, dat er niemand op de ambassade is? Neen, Mijnheer de Voorzitter, daarvan is natuurlijk geen sprake. Waar het hier om gaat, is, dat de